

Posudek oponenta na bakalářskou práci Katrin Tarkhounové „Morální vývoj dospívajících v sociálně kognitivní perspektivě“.

Téma práce odpovídá studijnímu zaměření autorky. Práce má požadovaný rozsah a standardní způsob vnitřního členění. Většina textu je věnována teoretickému úvodu, vlastní výzkum je prezentován relativně stručně.

Teoretická část je rozdělena od 5 kapitol, které jsou logickým způsobem členěny. Autorka nejprve vysvětluje základní pojmy etika a morálka a činí tak dobře, i když v kapitole pojednávající o tom, co je to morálka se objevuje informace o faktorech ovlivňujících morální jednání (což by patřilo jinam). Název kapitoly 1.3 „Vývoj“ není moc jasný, bylo by vhodnější uvést o jaký vývoj, resp. vývoj čeho jde. Charakteristika adolescence je vyhovující a následující pojednání o morálním vývoji v adolescenci na ni logicky navazuje. Zařazení dalších kapitol pojednávajících o spravedlnosti, ctnosti a hříchů už tak logické není a bylo by vhodnější umístit je jinam a nebo je shrnout do jedné samostatné kapitoly. Text sám je pěkně zpracovaný a zajímavý. Pokud by mělo jít o různé morální aspekty dětského jednání, pak by se do ní hodila např. i úvaha o altruismu.

Následující tři kapitoly jsou jasně vymezené, každá z nich je věnována jedné teorii morálního vývoje. Možná by stál za zmínku i vývoj svědomí, tedy Superega v pojetí S. Freuda. Nicméně tento text je dobře zpracován, autorka uvádí i výsledky novějších výzkumů. Je užitečné uvést tři rozdílné teorie, z nichž každá byla v něčem přínosná a žádná nebyla plně vyčerpávající. Je třeba ocenit i snahu autorky upozornit na jejich nedostatky, resp. možná jen dopad doby, v níž vznikly. Chybí pouze kritická poznámka k teoretickému pojetí morálky u A. Bandury, měla by se o ni pokusit také.

Pátá kapitola teoretického úvodu se zabývá aspekty morálního vývoje. Termín morální inteligence je možné použít, i když někteří autoři mluví spíše o morálním uvažování, ale také o morálních citech (a samozřejmě o morálním jednání). Jde tedy o to, jaký přístup zde převládá. Obé má bezesporu svůj význam. Kapitolu 5.2 by bylo lepší nazvat „Neurobiologické základy morálních projevů“. Lze ocenit, že se autorka vůbec do takových úvah pouští, text není zpracován špatně, i když by zde bylo třeba zohlednit skutečnost, zda jde o morální cítění, uvažování nebo jednání. V takových případech by byly aktivovány jiné oblasti mozku.

Druhá část práce, která je věnována vlastnímu výzkumu, je zpracována přehledně, autorka jasně říká, co je cílem její práce, jasně definuje zkoumanou skupinu, která je vhodně zvolena a dostatečně velká. Použitá metodika je pro dané účely vhodná. Lze ocenit, že si autorka nestanovila příliš velký počet hypotéz. Její hypotézy jsou jednoznačné a lze je na základě získaných poznatků potvrdit či vyloučit. Výsledky zkoumání jsou prezentovány v přehledných grafech a tabulkách, použitá statistická metoda je vhodně zvolena. Ukázka morální argumentace adolescentů je pěkná a dobře doplňuje kvantitativní výsledky. Autorka je i dobře interpretuje. Diskuse je sice stručná, ale výstižná, odpovědi na stanovené hypotézy jsou přehledné. Závěr představuje shrnutí záměru i výsledků celé práce.

Celkově lze říci, že jde o velmi dobrou práci, která nemá žádný významný nedostatek. Vzhledem k tomu ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení 1.

V Praze dne 21. srpna 2012

Prof. PhDr. RNDr. M. Vágnerová, CSc.